

ეკონომიკის მეცნიერებები / SCIENCE OF ECONOMICS

ბიზნეს-სტატისტიკა შემეცნების სტატისტიკურ მეთოდოლოგიაში

დავით ჟუჟნიაშვილი

მართვის სისტემების

ავტომატიზაციის და ტესტ ინჟინერინგის დოქტორი

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ

მოწვეული ლექტორი

ქ.თბილისი, სამღერეთის ქ. 5

davit.zhuzhniashvili@giu.edu.ge

599 06 09 90

აბსტრაქტი

თანამედროვე პირობებში დიდი ყურადღება ექცევა სტატისტიკის საკითხებს. ჩვენს ქვეყანაში ეს განსაკუთრებით გამოკვეთილია ინოვაციურ ღონისძიებების ჩატარებასთან დაკავშირებით, რომლებიც აისახება მაცხოვრებლებზე. სტატისტიკის საფუძველზე ჩვენ შეგვიძლია ალბათურ გარემოში ეფექტურად ვმართოთ ეკონომიკა.

მიმდინარე დროის განსაკუთრებული თვისებაა გაზრდილი ყურადღება სტატისტიკის მიმართ მთელ მსოფლიოში. ჩვენს ქვეყანაში ეს ყურადღება მით უფრო გამწვავებულია ინოვაციური ღონისძიებების ჩატარებასთან დაკავშირებით ყველა სფეროში, რომლებიც ეხება თითქმის ყველა მაცხოვრებლის ინტერესებს. სტატისტიკის ცოდნა გვამძლევს საშუალებას მოვახდინოთ ეკონომიკის ეფექტური მართვა, რაც დაფუძნებულია სტატისტიკურ კანონზომიერებებზე ალბათური გარემოს პირობებში.

ბიზნეს-სტატისტიკა აუცილებელია ყველა ადამიანისათვის, რომელთაც გადაწყვეტილი აქვთ მიუძღვნან თავი სამეწარმეო ან მართვის საქმიანობას, სადაც მოითხოვება სიტუაციის ანალიზი და პროგნოზი, მოვახდინოთ რაოდენობრივი შეფასება, გავაკეთოთ ეკონომიკური გათვლები, განვახორციელოთ ბიზნესის, მენეჯმენტისა და მარკეტინგის საინფორმაციო - სტატისტიკური უზრუნველყოფა სოციალურ - ეკონომიკური ცხოვრების ყველა სფეროში.

დღეისათვის სტატისტიკის მიზანია აისახოს საბაზრო ეკონომიკის განვითარების კანონზომიერებები და ტენდენციები მაკრო და მიკრო დონეებზე, მიაწოდოს მეწარმეებსა და მენეჯერებს ინსტრუმენტი, რომელიც ეხმარება მათ, იპოვონ კომერციული საქმიანობის და წარმოების მართვის ოპტიმალური მიმართულება, შეაიარაღოს კონკურენტული ბრძოლის ინფორმაციით, აფორმიროს მონაცემთა ბანკები და მარკეტინგული კვლევის მოდელების ბანკები და ა. შ.

საკვანძო სიტყვები: ალბათური, ინოვაციური, ეფექტური, სოციალურ-ეკონომიკური, კონკურენტული.

BUSINESS- STATISTICS IN THE STATISTICAL METHODOLOGY OF COGNITION

Davit Zhuzhniashvili

Management systems

Doctor of automation and test engineering

Invited lecturer

Georgian International University GIU

Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia

davit.zhuzhniashvili@giu.edu.ge

Abstract

This study aimed to investigate the effects of a particular intervention on a specific population.

In contemporary circumstances, significant emphasis is placed on matters of statistics. This phenomenon is particularly apparent when applying novel strategies that impact the inhabitants of our nation. Statistical analysis makes it possible to administer the economy within a probabilistic framework proficiently.

One notable characteristic of the present era is the heightened emphasis on statistical data on a global scale. In our nation, there is a heightened focus on deploying innovative measures across several domains that pertain to the interests of a significant portion of the population. Statistical knowledge enables efficient management of the economy by leveraging statistical regularities within a probabilistic context.

The study of business statistics is essential for individuals who have chosen to pursue careers in entrepreneurship or management. This field encompasses analyzing and predicting situations, quantitative evaluation, economic calculations, and providing information and statistics for business, management, and marketing in various sectors of the socioeconomic landscape.

In contemporary times, the primary objective of statistics is to accurately represent the patterns and patterns of growth within the market economy, both on a macro and micro scale. This discipline serves as a valuable resource for entrepreneurs and managers, equipping them with a toolset to identify the most advantageous course of action in terms of commercial operations and production management. Additionally, statistics aids in providing crucial insights into the competitive landscape, facilitating the organization of data banks and marketing research models, among other applications. Please maintain silence.

Keywords: probable, Innovative, Effective, socio-economic, competitive.

შესავალი

ბიზნეს-სტატისტიკას აქვს მაღალი საჭიროება სახელმწიფო მართვის ორგანოებში, ვინაიდან უნდა ხდებოდეს ბაზრის კონტროლირება და მისი მაღალ დონეზე შესწავლა.

სტატისტიკური ინფორმაცია გვამღევეს საშუალებას მოვახდინოთ საბაზრო ეკონომიკის სხვადასხვა ასპექტებში გარკვევა. ის ხშირად თამაშობს გზამკვლევის როლს, საკმაოდ რთულ სიტუაციაში. თანდათანობით საბაზრო ეკონომიკის მონაწილეები რწმუნდებიან ბაზრის

კონიუნქტურული ანალიზის საჭიროებაში. ანალიზი აგრეთვე გვიჩვენებს, რომ აუცილებელი ხდება ხშირად ვაწარმოთ კომერციული შესაძლებლობების მონიტორინგი.

ხშირ შემთხვევაში სხვადასხვა ტიპის სავაჭრო პროგრამებისა და ანალიზური ცენტრების მენეჯმენტი შეუძლებელია სპეციალურად შექმნილი ანგარიშგების გარეშე.

ამგვარად, ჩვენი ქვეყნის ბიზნესს და მის მართვის ორგანოებს აქვთ მაღალი მოთხოვნილება სტატისტიკოსებზე (ეკონომისტებზე), რომელთაც შეუძლიათ გამოიყენონ სტატისტიკური მეთოდოლოგია ბიზნესს - პროცესების მართვაში.

ბიზნეს-სტატისტიკა ესაჭიროებათ სახელმწიფო მართვის ორგანოების მუშაკებსაც, მათ შორის სახელმწიფო სტატისტიკის სისტემასაც, რადგანაც ბაზარი უნდა კონტროლირდებოდეს, სტიმულირდებოდეს და რეგულირდებოდეს სახელმწიფოს მიერ, და შესაბამისად, კარგად შეისწავლებოდეს.

სტატისტიკური ინფორმაცია ბაზრის პირობებში წარმატების გასაღებია. სტატისტიკური ანალიზი და პროგნოზირება თამაშობს ლოცმანის როლს საბაზრო ეკონომიკის (საკმაოდ მშფოთვარე) ზღვაში. ამჟამად სამამულო მეწარმეები, უცხო ქვეყნების მაგალითად, რწმუნდებიან იმაში, რომ მათ ესაჭიროებათ კონიუნქტურული ანალიზის, ლოკალური ბაზრების მარკეტინგული კვლევის, პროდუქციის ხარისხის სტატისტიკური კონტროლის, საკუთარი საბაზრო პოტენციალის და კომერციული შესაძლებლობების მონიტორინგის, საწარმოო და სავაჭრო პროგრამების და ა. შ. საინფორმაციო - ანალიზური უზრუნველყოფის ცენტრების ქვედანაყოფები. მენეჯმენტი შეუძლებელია სპეციალურად ორგანიზებული სტატისტიკური ანგარიშგების გარეშე. ამგვარად, სამამულო ბიზნესი და სახელმწიფო მართვის ორგანოებს დღეისათვის აქვთ მოთხოვნილება სტატისტიკოსებზე (ეკონომისტებზე, ანალიტიკოსებზე), რომელთაც შეუძლიათ გამოიყენონ სტატისტიკური მეთოდოლოგია ბიზნესს - პროცესების მეთოდოლოგიაში.

ძირითადი ნაწილი

ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა სასწავლო ინსტიტუტებში იწყება ბიზნესს - ანალიტიკოსების მომზადება, რომელთა შრომითი გავლენის ქვეშ იქნებიან

- საწარმოები (ორგანიზაციები), ფირმები;
- მუნიციპალური და რეგიონალური ორგანიზაციები;
- სოციალური სტრუქტურები ბანკები და სადაზღვევო კომპანიები;
- სახელმწიფო სტატისტიკური ორგანოები, სავაჭრო ქსელები და საწარმოო კორპორაციები;
- სამინისტროებისა და უწყებების ანალიტიკური ცენტრები;
- სამეცნიერო ცენტრები და სასწავლო ორგანიზაციები.

მეთოდოლოგიური თვალსაზრისით სასწავლო ორგანიზაციებში მიღებული თეორიული ცოდნა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები სტატისტიკისა და ეკონომიკის სფეროში მისცემენ საშუალებას მათ შესაბამისი ორგანიზაციების დამთავრების შემდეგ გადაწყვიტონ სხვადასხვა ამოცანები, რომლებიც დაკავშირებულია სტატისტიკასთან, ანალიზთან და პროგნოზირებასთან ეკონომიკურ, ფინანსურ, მარკეტინგულ და საწარმოო სფეროში მოღვაწეობასთან.

მითითებული ცოდნისა და ჩვევების ათვისების მიზნით „ბიზნეს-სტატისტიკის“ პროფილის სასწავლო გეგმაში ჩართულია შემდეგი დისციპლინები:

1. ეკონომიკური მოღვაწეობის სტატისტიკური სახეები - მისცემს საშუალებას სტუდენტებს მიიღონ შესაბამისი სტატისტიკური თეორიული ცოდნა და პრაქტიკული ჩვევები;
2. ინოვაციების სტატისტიკა ბიზნეს-სტრუქტურებში და პროექტების მართვა.

მოცემული დისციპლინის საფუძველზე შესაძლებელი იქნება განიმარტოს ქსელური გრაფიკების გამოყენება პროექტების მართვაში, გრაფიკების შედგენის მეთოდთა კონკრეტული მონაცემების მიხედვით და გამოვიყენოთ ალბათური მეთოდები ქსელურ ანალიზში;

3. დროითი რიგების ანალიზი და ბიზნეს --პროგნოზირება.

ბიზნეს --პროგნოზირების მეთოდები მნიშველოვანი საშუალებებია გადაწყვეტილების მიღებისას. მომავალი მაჩვენებლების მიხედვით (მოთხოვნები საქონელზე, მასალების ღირებულებაზე, საწარმო თვითღირებულებაზე და სხვ.) ფასის საიმედო შედგენა განაპირობებს კონკურენტულ პირობებში საწარმოების უპირატესობას;

4. ლოკალური ბაზრის სტატისტიკური ანალიზი;

ეს მიმართულება იძლევა საშუალებას შევისწავლოთ სტატისტიკური ანალიზის მეთოდები, რომლებიც გვხვდება ლოკალურ ბაზარზე, აგრეთვე ამა, თუ იმ მოვლენების ან პროცესების ტენდენციის განვითარების დროს წარმოების და სასაქონლო მიმოქცევის სფეროში;

5. სტატისტიკური მეთოდები ბიზნეს - რისკების დაზღვევაში;

ამ შემთხვევაში გვექმნება წარმოდგენა დაზღვევის სტატისტიკის ძირითადი ბლოკების შესახებ, ვეცნობით სტატისტიკური მეთოდების გამოყენების პრაქტიკულ შესაძლებლობებს ბიზნეს - რისკების დაზღვევაში, დაზღვევის საქმის გამოკვლევაში მიკრო და მაკროდონეზე, გამოკვლევის სფეროში პრიორიტეტულ მიმართულებებზე;

6. მრავალგანზომილებიანი სტატისტიკური ანალიზი და წრფივი პროგრამირება ბიზნეს - პროექტებში.

ამ შემთხვევაში სტუდენტებს შეუძლიათ მოახდინონ მეცნიერული წარმოდგენის ჩამოყალიბება მრავალგანზომილებიან შემთხვევით სიდიდეების გამოკვლევის მეთოდებზე, წრფივი პროგრამირების მეთოდების გამოყენებაზე ოპტიმიზაციის სხვადასხვა ამოცანების გადაწყვეტისას, შეზღუდულობის პირობებში მოდელირების ჩატარებაზე და გადაწყვეტილებათა ანალიზისას რეზერვების მართვის საკითხებში,

7. პროდუქციისა და მომსახურების ხარისხის სტატისტიკური ანალიზი.

მოცემული დისციპლინის შესწავლა უზრუნველყოფს თეორიული საფუძვლების მიღებას საქონლისა და მომსახურების ხარისხის სტატისტიკურ გამოკვლევაში, საქონლისა და მომსახურების ხარისხის სტატისტიკური მეთოდების გამოკვლევის დაუფლებას;

8. ფირმების ეკონომიკა და სტატისტიკა.

დისციპლინის შესწავლის მიზანს წარმოადგენს აუცილებელი ცოდნის შექმნა საწარმოს ეკონომიკური მაჩვენებლების მოღვაწეობის სისტემური ანალიზის მიხედვით და შესაბამისი ცოდნის გამომუშავება საწარმოს სტატისტიკური მეთოდების პრაქტიკული გამოყენების თვალსაზრისით;

9. ფინანსების სტატისტიკა და ანალიზი საწარმოების ანგარიშგებაზე - გააცნობს სტუდენტებს ფინანსების სტატისტიკის ძირითად დებულებებს, მნიშველოვანი მაჩვენებლების ანალიზს, რომლებითაც ხასიათდება ფინანსების მდგომარეობა, როგორც საწარმოს მიკროდონეზე, ისე მაკროდონეზე, რის შედეგადაც მიიღებენ გამოცდილებას ფინანსური ანგარიშგების სტატისტიკურ ანალიზში და ფინანსური მოღვაწეობის ძირითადი მახასიათებლების პროგნოზირებაში.

10. პროდუქციის (მომსახურების) წარმოების ინვესტიციური პროგრამების სტატისტიკური უზრუნველყოფა და რეზერვების მართვა რისკის გათვალისწინებით.

მოცემული დისციპლინის შესწავლა საშუალებას მოგვცემს შევისწავლოთ არსებული პრაქტიკის ფორმირებისა და რეალიზაციის საინვესტიციო პროგრამების ანალიზის საფუძვლები, ავხსნათ რეზერვების მართვის ძირითადი მახასიათებლები, გავაანალიზოთ

უფრო რთული მოდელები, რომლებიც ითვალისწინებენ განუსაზღვრელ მოთხოვნებს რეზერვების მართვის პოლიტიკის განსაზღვრის თვალსაზრისით.

ძირითადი პროგრამის გავლის შედეგად „ბიზნეს-სტატისტიკის“ სპეციალობის ბაკალავრმა უნდა გადაწყვიტოს ისეთი საკითხები, რომლებიც დაკავშირებულია ეკონომიკასთან, სტატისტიკურ შეფასებასთან, მოდელირებასთან და პროგნოზირებასთან, აგრეთვე გათვლით - ეკონომიკურ, სამეცნიერო - საკვლევ, საორგანიზაციო - მართვის და პედაგოგიურ მოღვაწეობასთან.

კვლევის შედეგი

ბიზნეს - სტატისტიკოსი როგორც სწავლების პროცესში, აგრეთვე მომდევნო მოღვაწეობის დროს უნდა ხსნიდეს შემდეგ ამოცანებს პროფესიონალური საქმიანობის სხვადასხვა სახეების შესაბამისად:

1. რაოდენობრივი შეფასების ეკონომიკური მოღვაწეობა:

- სტატისტიკური დაკვირვებების ჩატარება და საწყისი მონაცემების მომზადება ეკონომიკური მაჩვენებლების რაოდენობრივი შეფასების შესასრულებლად, რომლებითაც ხასიათდება ხელმძღვანელი პირების საქმიანობა;
- ინფორმაციული მასივების დამუშავება, ეკონომიკური მაჩვენებლების ზოგადი გათვლების ჩატარება დადგენილი მეთოდის საფუძველზე მოქმედი ნორმატიულ-სამართლებრივი კანონმდებლობის გათვალისწინებით;
- სტატისტიკური მოდელების აგება და საწარმოო, ფინანსური და სოციალური პროცესების პროგნოზირება;

2. სამეცნიერო კვლევითი მოღვაწეობა:

- ინფორმაციის მოძიება მიღებული დავალებით, მონაცემების შეკრება და ანალიზი ეკონომიკური გათვლების ჩასატარებლად;
- ეკონომიკური მონაცემების დამუშავება მიღებული ამოცანის შესაბამისად, შეფასება და ინტერპრეტაცია და დასკვნების დასაბუთება;
- მასიური მონაცემების ალბათობათა განაწილების ხასიათის შეფასება, სტატისტიკური შედეგების მიღება და გამოვლენა სხვადასხვა პროცესების შემადგენლობაში, რომლებიც ეკუთვნის პროფესიული მოღვაწეობის სფეროს, მიღებული შედეგები, მათი ანალიზი და ინტერპრეტაცია;
- მაჩვენებლების ანალიზი, რომლებითაც ხასიათდება სოციალურ - ეკონომიკური პროცესები და მოვლენები მიკრო- და მაკრო დონეზე სხვადასხვა ქვეყნებში;
- საინფორმაციო მიმოხილვისა და ანალიტიკური შედეგების მომზადება;
- სტატისტიკური გამოკვლევების, გამოკითხვების, ანკეტირების ჩატარება და მათი შედეგების დამუშავება დასაწყისში;
- საპროექტო გადაწყვეტების დამუშავებებში მონაწილეობა სპეციალობის მიხედვით მოღვაწეობის სფეროში, წინადადებათა დამუშავებაში მონაწილეობა პროექტებისა და პროგრამების რეალიზაციის მიხედვით;

3. საორგანიზაციო-მართვაში მონაწილეობის მიღება.

- მართვის გადაწყვეტილებების სხვადასხვა ვარიანტების დამუშავებაში მონაწილეობის მიღება, მათი შერჩევა სოციალურ - ეკონომიკური ეფექტურობის კრიტერიუმის საფუძველზე წინასწარ გათვალისწინებული რისკებისა და მიღებული გადაწყვეტილებების სოციალურ - ეკონომიკური შედეგების გათვალისწინებით;
- მუშაობის დავალებული ეტაპის შესრულების ორგანიზაცია;

- ოპერატიული მართვა მცირე რაოდენობის კოლექტივებითა და ჯგუფებით, რომლებიც დადგენილია გარკვეული ეკონომიკური პროექტის შესაქმნელად;
- მონაწილეობის მიღება მომზადებასა და გადაწყვეტილების მიღებაში მართვისა და ორგანიზაციის ეკონომიკური სამსახურების მოღვაწეობის სრულყოფის საკითხებში და სხვადასხვა ფორმის დაწესებულებების საწარმოების ცალკეული ქვედანაყოფების, უწყებების საკითხებში სამართლის, ადმინისტრაციული და სხვა ტიპის შეზღუდვების პირობებში;

დასკვნა

ეკონომიკური დისციპლინებით გადაცემა ზოგადსაგანათლებლო დაწესებულებებში, საგანათლებლო დაწესებულებებში, საწყის პროფესიულ საგანათლებლო დაწესებულებებში, საშუალო პროფესიულ საგანათლებლო დაწესებულებებში, უმაღლეს პროფესიულ და დამატებით პროფესიულ საგანათლებლო დაწესებულებებში.

თანამედროვე ხელმძღვანელისათვის სულ უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს კომერციული ინფორმაციის ძირითადი მეთოდების წარმოდგენა და ახსნა, რომლებიც უდევს საფუძვლად საწარმოს მარკეტინგული სტრატეგიის იმიჯის ფორმირებას;

ამგვარად, სტუდენტების სწავლება და გამოშვება „ბიზნეს - სტატისტიკის“ პროფილის მიხედვით მოგვცემს შესაძლებლობას დავაკმაყოფილოთ სამამულო ბიზნესის სახელმწიფო მართვის ორგანოები ეკონომისტ-ანალიტიკოსების კუთხით, რომლებსაც შეეძლებათ გამოიყენონ სტატისტიკური მეთოდოლოგია ბიზნეს - პროცესების გამოკვლევებში.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Афанасьев, В. Н. Маркова, А.И 2003. Курс лекции по истории статистики, учебное пособие вузов. Оренбург. ОГАУ, 2003, 376 с. – ISBN. 5-88838-185-3. 376
2. Томас, Р. 1999 Количественные методы анализа хозяйственной деятед. Москва: Издательство «Дело и Сервис». 133
3. აზმაიფარაშვილი, ზაალი. მურჯიკნელი, გურამი. 2013წ. მეტროლოგია და საზომი ტექნიკა. თბილისი, ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 413 გვ.
4. ლაზრივა, ნ. მანია, გ. მოსიძე, ა. ტორონჯაძე, ა. ტორონჯაძე, თ. შერვაშიძე, თ. 2000წ. ალბათობის თეორია მათემატიკური სტატისტიკა ეკონომისტებისათვის. თბილისი: ა.რაზმაძის სახელობის მათემატიკის ინსტიტუტი, „ფონდი ევრაზია“. 603 გვ
5. მანია, გვანჯი. 1982წ. ალბათობის თეორიის კურსი. თბილისი: თსუ-ს გამომცემლობა. 183 გვ
6. ბუაძე, ტრისტანი. 2010. აღწერითი სტატისტიკის ალბათობის თეორიის ელემენტები. თბილისი: სტუ, მეორე შევსებული გამოცემა. 265 გვ.